

STANOVISKO KATEDRY PRIMÁRNÍ PEDAGOGIKY
PEDAGOGICKÉ FAKULTY UNIVERZITY PALACKÉHO
K TVORBĚ STANDARDU KVALITY PROFESE UČITELE

Dlouhodobě a již od samého počátku vnímáme aktivity MŠMT ČR i pracovní skupiny zaměřené na tvorbu Standardu kvality profese učitele. Mnozí pracovníci KPP se účastnili a účastní přípravných jednání, seminářů a diskusí. Průběžně se seznamují se všemi dokumenty a odezvou na Standard v podobě pilotáže i diskuse uveřejněné na webových stránkách MŠMT ČR. O Standardu se živě diskutuje nejen na katedře, ale i ve výuce. Není pochyb o tom, že tvorbu Standardu všichni podporujeme. Důvodů proč, je mnoho. Za zásadní však považujeme stanovení oficiálního dokumentu, který není výjimkou ani v mezinárodním kontextu, a který bude jasně specifikovat požadavky na výkon učitelé profese, a který výrazně ovlivní vzdělávací politiku, přípravu učitelů, ale především učitele samotné. Nároky na učitele se zvyšují, učitelé se pohybují ve změněném prostředí, a na to je třeba reagovat. Touto stručnou argumentací vyjadřujeme podporu MŠMT ČR, pracovní skupině i APU, která se také do tvorby Standardu výrazně zapojuje. Standard je otevřen široké diskusi, a to je žádoucí. Každý má možnost se vyjádřit a toho také využíváme.

Z diskusí na katedře, s doktorandy i se studenty vznikají zajímavé, vesměs podpůrné reakce, ale tento dokument provázejí také otázky a otázky, na které je třeba upozornit, a které nevyplývají z dokumentu jednoznačně. Některé z nich také předkládáme:

- Budou stanoveny specifické požadavky na Standard, resp. profesní kompetence dle stupňů, na kterém učitel působí?
- Jak bude Standard legislativně zakotven?
- Jak ovlivní Standard Zákon o pedagogických pracovnících?
- Jak bude Standard propojen resp. ovlivněn (zejména časově) kariéřním růstem?
- Jak ovlivnit motivaci učitelů ke Standardu?
- Bude dostatek finančních prostředků na finanční podporu učitelů?
- Kým bude Standard hodnocen (mentor, ředitel, supervizor aj.)?
- Jaké budou mechanismy hodnocení učitele?
- Nebudou učitelé pod tlakem kontrolní činnosti?
- Proč není do pracovní skupiny pro tvorbu Standardu zapojeno „oficiálně“ více učitelů?

Kromě položených otázek však přinášíme také následující návrhy:

Členění jednotlivých oblastí je problematické, činnosti učitele se prolínají. Např. hodnocení žáků, které je uvedeno v rámci 1.2 *Realizace výuky*, by bylo vhodnější zařadit do oblasti 1.3 *Reflexe výuky*, i když samozřejmě učitel hodnotí žáky průběžně.

Jednotlivé oblasti jsou propracovány obecně, bylo by vhodné opravdu zpracovat popis jednotlivých kritérií a uvést tzv. inspirační příklady (jak se v úvodu

uvádí) či konkrétní požadavky – nejlépe je z tohoto hlediska zpracovaná oblast: *Komunikace a klima ve třídě*, kde jsou tyto požadavky a příklady jasně uvedeny.

Lze také uvažovat o jiné strukturovanosti nastavených kritérií, např. vycházet i z Vyhlášky č. 263/2007 – pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení a z odborné literatury. Např.: *Oblast kritérií*

- *Profese a etika učitele* – rozvoj po stránce *gnoseologické* (vybavení potřebnými znalostmi), *praxeologické* (vybavení potřebnými dovednostmi) a *axiologické* (vybavení názory, postoji atd.),
- *Výkony učitele a reflexe jeho výsledků* – ve smyslu jeho vzdělávací a výchovné práce a v jeho pracovní době včetně rozlišení času pedagogického působení, jednak na vyučovací čas (reaching time) a pak celkový pracovní čas (working time). Do této kategorie patří také oblast spolupráce s rodinou žáka, s veřejností.

Jednotlivá kritéria je třeba popsat – jasně, stručně a srozumitelně. Zjednodušit strukturu. Případně hledat jiné možnosti.

Ke konkrétním navrženým oblastem můžeme uvést některé návrhy na doplnění, resp. návrhy na obsahové zvážení uváděných formulací. To však budeme nadále diskutovat.

Jako nutné se jeví jednoznačné stanovení profesních činností.

Dále se domníváme, že aby došlo ke změně postavení učitele ve společnosti, jeví se jako nezbytné vymezit kompetence učitele (v RVP ZV pro žáky stanoveny jsou), které by měly být obsahovou součástí Standardu, a zvláště pak motivovat pedagogy tak, aby jejich vnitřní motivací bylo, stejně jako u žáků, celoživotní vzdělávání a zdokonalování sebe sama.

Také se domníváme, že přesto, že bude obsah tohoto dokumentu obecně stanoven, v kompetenci ředitele školy jako zaměstnavatele by měla být možnost tyto Standardy aktuálně přizpůsobovat podmínkám i potřebám škol. Tak jako školy získaly možnost kreativity a volnosti ve vytváření si ŠVP prostřednictvím vlastních učebních osnov a vzdělávacích plánů, tato volnost by měla být také do jisté míry zachována i v nastavených oblastech Standardu učitele.

Vznik Standardu kvality profese učitele podporujeme a věříme, že bude dokumentem podpůrným pro vzdělávací politiku, flexibilním a respektovaným v profesní komunitě učitelů.

za Katedru primární pedagogiky
Prof. Ph.Dr. Alena Nelešovská, CSc.